

787

Approved by the Text Book Committee of Madras
Part IB Fort St George Gazette of 5th April 1930 Page 230

గర్వ భంగము

శ్లోకములు :

బందారు మోషే.

Price 8 Annas

66

ఓక్స్‌ఫర్డు కమిటీవారివలన అశ్రావ్య కాబడినది.

గ ర్వి భ ం గ ము

అ ను

పె లి షీ యుగ్మ వే ధ .

బాపట్ల, అమెరికా పేలుగు బాప్టిస్టు మిషన్ బోధనా
భ్యసనశాలయందు సహాయాపాఠ్యయుడు

బ ం డా రు మో షే

వి ర చి త ము .

రెండవకూర్పు . 1000 ప్రతులు.

బె జ వా డ :

ఆంధ్రగ్రామాలయ ముద్రాక్షరశాలయందు
క. కోదండరామయ్యగారిచే ముద్రింపబడియె.

1931.

భూ మి క .

చిటుతవయస్సునుండి హైందవ, క్రైస్తవపాఠశాలల
యందు విద్య నేర్పితిని. ఎందుఁజూచినను ఏపాత్రమును తిలకిం
చినను భరతఖండమహాపురుషజీవ్యమునే యాంధ్రమునఁ బఠించి
తిని. నేడుపాఠ్యాయపదవియందును చదివినకథలనే చదువుచు,
నేర్చినపాఠములనే నేర్పుచుండ, నూత్నమగు నొక్కదానినిఁ
దెలియమికి పాఠకులును విసుగునొందుచుండుటనుభవనీయము.
ఇతరమతగ్రంథములనుండి యొక్కచిన్నిగాధను సామ్యమున
కైతనను కానమికి విస్మయంబుంది క్రైస్తవమతగ్రంథరాజమునుం
డి దాషిమమహానీయునిబాల్యావస్థయందలి యొక్కశూరకార్య
మును 'గర్వభంగ' మనుపేర నాటకరూపమున వ్రాసితిని.
మీదట 1926 సం॥న దీని ముద్రించి స్వజాతీయు లుద్ధరింపని
హేతువున నన్నాదరించు దయాసాగ్రులు లేరను వైదియా
హతో కొంతకాలము పొన్నకుంటిని. ఎట్టికేలకు శ్రీ చెన్నపురి
ఆంధ్ర బుక్ కమిటీవారి దివ్యసముఖమునకుఁ బనుప, కరుణా
సాంద్రులై యంగీకరించి, నిరాటంకముగ దీనిఁ బడులయందు
వినియోగింప నగు నని 8-4-1930 తేదీని ఘాన్సెంటుజుడ్జి
నంబ్ర 230 పేజీలో ప్రచురించిరి. ఏ రింతటి యాదరమును
జూపినందుకు నందనసహస్రముల నర్పించి వారి యుపకార
మును మిక్కిలి కొనియాడుచున్నాఁడను.

నా జాతీయులభాషాభివృద్ధితై దీని వ్రాసి, నా బాల-
మిత్రుఁడును, సహపాఠకుఁడును, సహాయోపాధ్యాయుఁడును
అష్టావధానియు నగు శ్రీ దీవి రంగాచార్యులుగారి కియ్య,
తా నా మూలాగ్రముగఁ దిలకించి సవరించినందుకు వారికిఁ
బ్రీతిమై నమస్కృతుల నాచరించుచున్నాఁడను. ఈ గ్రంథ
కథానాయకుని చారిత్రమును జదివి మన యాంధ్రయువకుల
సమానశౌర్యధురంధరులై దేశసేవఁ జేసి పుణ్యచారితులై
యలరారునటుల దేవదేవునిఁ బ్రార్థించుచున్నాఁడను.

ఏ. టి. యం. ట్రెయినింగ్ }
మూల, భావపు, }
4—9—1930. }

ఇల్లు బధజ విధేయుఁడు,
బండ్ల మోషే,
(ప్రధానసహాయోపాధ్యాయుఁడు.)

గర్వభంగము

ప్రథమాంకము.

1 వ రంగము - రాజసభ.

(ప్రవేశము: — సాలురాజును, నిజయసింహుడును, ఆశ్వుడును ముయోధుడును
ఉచితస్థానముల నలంకరింతురు.)

సాలురాజు — వీరవర్షులైన యో సౌజన్యమాన్యలారా!
భగవదాస్థానసారముగ నాయమాశ్రేయీల నుజ్జుమాడి
యుంటిమిగా, వారి నృపాలుడగు అగగును దిట్టముగ
బంధించి డెఱయం దుంచితిమిగా! భళికే! ఎంతటి విజ
యము!

సుయోధుడు — భూపాలా! చిరంజీవి వగుదువుగాత! తమ
చిత్రానుసారముగ వర్తించితిమి. ఫెలిష్టియులనృపుని కావ
లియందుంచితిమి. మఱియు దేవునికి బలినప్పింపనై కొన్ని
బలిసిన యెస్థలను, నజములనుగూడ భద్రపఱచితిమి.

రాజు — భళికే! సంతసించితి. నేడు సమూయేలునుహాశ
యందు మనమున్చి కేతెంచుననుట తిక్కము. యజ్ఞోప
దీక్షచే ప్రజ లాతని రాక్షసై కాంక్షించియుండ నమ్మహా
నీయుడు రానికతమున మనమే యజ్ఞము సల్పితిమి. గిల్లా

లులో జయనూచక ధ్వజమునుగూడ నిల్పితిమి. ఆహా !
పగతురైన దైవ మెంతటి జయము నొసంగెను !

(అనుచు విజయసింహునివైపుఁజూచి)

విజయసింహా ! నీవొనర్చిన ఘనకార్యము లెవ్వయో
వివరింపుము.

విజయసింహుఁడు—నిరుపమాన పరాక్రమవంతా ! రాజాధిపా !
త్వదీయాజ్ఞానుగుణ్యముగ పదివేల కాల్యలముతో నమా
లేకీయుల కోటను ముట్టడించి తూర్పుగుమ్మమునఁ బ్రవేశిం
శించి,

ఉ॥ ధీమతంచ నిక్కి ఘనతీర్థముతోఁ జెలరేగి తాఁగ నా
హీరుల నుక్కుడించి యొక వేటున వారిశరంబులఁ గుహా
దారుణ మత్కృశాణమున ధారుణిఁ గూర్చితి కోటలోనికిఁ
దూరి గురుప్రతాపమునఁ ద్రోలితి శత్రులనెల్ల నుద్ధరిం.

రాజు—భేష్ ! భేష్ ! భవత్పరాక్రమ కృత్యంబుల కెంతయో
సంతసించితిని. నీనామము సారకంబయ్యె. ధన్యుడ వెతివి.
(అబ్బేరువైపు జూచుచు)

వీరవర్యా ! అబ్బేరూ ! నీవెటులఁ జెలఁగితివి?

అబ్బేరు—జగద్దేశాధిపా ! ఘనకులద్భవా ! నాటిసంగర
మున నాష్టేచ్ఛనాయకులలో నొకని నుక్కుడింప నమకట్టి
యొంటిగా సాహసించితి. ఆష్టేచ్ఛాక్రగేసరుఁడు మువ్వ రను
చరులతో నన్ను డాయనేతెంచి గంభీరలీలఁ చాఁగొనియె.

ధీరతతో నొక్కవేటునకు వాని యనుచరులఁ దెగటాల్చి,
దుర్మతు నవలీల నేల విసరివైచి.

. గీ॥ ఉరముపైఁ గూరుచుండి యత్కుగ్రలీల
నిశితఖడ్గంబు పైకెత్తి నీటు మెరయ
నో కృపాణమా! రుధిరంబు నోపినంత
ద్రాగుమని చెప్పి తుంచితి ధరను నేను.

రాజు—శూరాగ్రేసరులారా! మీపౌరుషమున కెంతయో
సంతసించితిని. దిగ్విజయులైన వచ్చిల్లుదురుగాత! ఆయు
రారోగ్యభాగ్యంబులు మీకెల్లకాలము చేకూరుగాత.

మఱియు, నాయమాశేకీయులు మగలఁ దలయెత్తి మన
లఁ దార్కొన నమకట్టియున్నారు కావున.

గీ॥ జాగరూకులై మెలఁగుడి సౌఖ్యముగను
సదయుఁడైనట్టి దేవుఁడొసంగు జయము
ఖ్యాతికై పోరి కాల్గుండి ఘనతమెరయ
ననువు లందాస యేటికో యనఘులార.

[హతాత్తుగా సమూహేణ ప్రవేశించుట
అందఱును విభ్రాంతితో లేచుట.]

రాజు—(నమస్కరించి.)

మహానుభావా! ఇదిగో తమస్థానము నధిష్ఠింపుడు;
తమరు మామధ్యనిలుచుటఁజూడ మా కెంతయో శ్రేయో
దాయకము.

సమూయేలు—భూపాలా ! మీరెల్లరును క్షేమమా? గత
సంగరముం దెటుల చరించితిరి?

రాజు—మేమెల్లరము జాగరూకులమై మెలగితిమి. శత్రు
సైన్యములఁ దెగఁబూర్చితిమి. తమ యనుజ్ఞను శిరసావహిం
చితిమి. మేము దిగ్విజయ మొందుట మీభాగ్యమేగదా!

సమూ—సర్వమును నాశనము చేసితివా ? తథ్యమా ?

రాజు—మహాత్మా ! అటులే వర్తించితిమి. సమూల ధ్వంస
ము జేసితిమి.

సమూ—అన్యతమాడఁ దగదు. సర్వమును హతముఁ జేసితి
వని తెల్పుచున్నాఁడవు; అట్టి లగుచో,

గీ॥ సర్వకార్యముల్ నేర్పుగ నిర్వహించి

శత్రుసైన్యంబులెల్లను సంహరించి

దేవునాజ్ఞను గొనినట్లు దెల్పివీనావు

పసులు సజములు ని ట్లరువంగ నేల?

రాజు—(చిన్నవోయి మోమువాడ్చి) దేవరా! క్షమింపుము.
నే నాచరించినది దుష్కృతముగాదు. నాయనుచు లరి
చయము నుక్కడించుతరి దేవదేవునికి యజ్ఞ మర్పింపనై
వానిఁ దెచ్చిరి.

సమూ—రాజాధిపా ! నీవేల యింతటి అన్యతంబులఁ బలుకు
ట? మానవుల కన్నులకు గంతగట్టనగును గాని పరమేశ్వ

మనకి మఱుగైన కార్య మొందుగలదు? మఱియు నీ కీయఁ
బడిన యాజ్ఞలో నట్టిభావ మొచ్చెనఁ గలదా ?

ఇంక నీభాషణములఁ గట్టిపెట్టుము. నేను వచ్చు పర్యం
తము గిల్లులులో వేచియుండుమని తెలుపలేదా? గర్వ
మతివై నాయానతిని నిరాకరించి యజ్ఞ మాచరించితివి? భూ
పతివైన కారణముననా యింతటి గర్వము? దేవునియాజ్ఞను
పెడచెవినిబెట్టి అందు నీయాజ్ఞను కొంత సమకూర్చితివా?
గర్వమతి నిటు వర్తింప భూపాలురకుఁ దగునా?

ఆ! వె! నీయనుమతి మీరి నీకెక్కు దలఁచెను
నీచమనుజు నెట్లు నెవము దలఁతు
వటులె భగవదాజ్ఞ యాలకింపఁగ నుంట
ననుభవింపవలయు నతని శిక్ష.

కావున;

ఉ॥ ఓనరవాద! తెల్లన మహోన్నతుఁ డావరణంబుఁ జాపుఁ దా .
మానునియ్యి వానతిని మన్ననకేసికు మానుహానినై,
అనతి నుగ్గడించి భగయజ్ఞము నల్లిన నేమి కేసినా
కానఁ మంచు దానినను గాయనె దోసము పానుభూతియై.

రాజు—అసభా! యిది నేనొనర్చినది దుష్కృతమే. ప్రజల
సంతోషపఱుపఁ జూచి యెఱుఁగోవా యాజ్ఞను నిరాకరించి
తివి. ఈదోషమును గాయరాదా?

సమూ—నీకేల యిట్టి దుష్కృత్తి? నేను వచ్చునంతవఱకు

వేచియుండునుని కోరగా నీవే యజ్ఞముసేయ సమకట్టి
తివిగా ?

ఆ॥ వె॥ ఏరియాజ్ఞ వడసి యారీతిఁజేసితి?

వంటవానిచెనటి పల్కువినియ?

నీదుహయము గాచు నీచుననుజ్ఞనా?

ధర్మమిదియె నీకుఁ దలఁచిచూడ? ॥

నీహసర్విన దుష్కృతములు రెట్టింపయినవి. ఆయమా
లేకీయులను సంపూర్తిగ నాశము జేయక యందుఁ గొన్నిటి
నాశించుట ప్రథమదోషము. నీవే సర్వాధికారివై యజ్ఞము
సేయుట మఱియొకతప్పు. నీకీటి దుర్బుధి యేలపుట్టెనో
తోచకున్నది. యెహోవా దేవుని యాజ్ఞను విసర్జించితివి గా
వున నిశ్రామ్యేలీయులపై నిన్నునృపునిగాఁ జేసినందుకు ప్రభువు
పరితపించుచున్నాఁడు. నిన్నువిసర్జించియున్నాడు. వెండియు,

తే॥ గీ॥ బుధులమనముల రంజించు బుధుడవంచు

పేదసాదలఁబాలించు పెద్దవంచు

దైవచిత్రానువర్తివై తనరువాఁడ

వనుచు దలఁపఁగ సటుఁడవై మనఁగనాన?

సాలు—అధిపా! ఏల తమకింతటి యాగ్రహము? నేఁజేసిన
దోషమును మన్నించి మరలయజ్ఞముసేయ విచ్చేయఁబ్రార్థిం
చుచున్నాఁడను.

సమూ—నీవెంట యజ్ఞమును జరుపరాజాలను. నీవేపామ్ము.

రాజు—అసభా! నీవు నావెంట రానియెడఁ బ్రజలమదిలో నే
నెంతయో చులకనిమనస్సు గలవాడ నగుదును. అగ్రహిం
పక నా వెంటదయచేయఁడి!

సమూ—నీవెంట రా వలనుపడదు.

(అనుచు వెడలిపోవ సాలుయొక్క చెంగుపట్టుకొని)

రాజు—ఇంతకఠిన వాక్కు లేల పల్కెదరు? శాంతమతివై నా
వెంటరందు.

(అనుచుబలిమాలి చెంగులాగ నది చిరుగును.)

సమూ—(అగ్రహముతో) కట్ట! భూపతులెంతటి భూర్త
వర్తనులు! అధికారమెంతటి భీభత్సదాయకము! ఎంతటి
యల్పునివైన నొకింత యధికారమొదవఁగనే, మదోన్మత్తుఁ
డై మిట్టిపడుట సహజమేకదా! అట్టిన్మపుని పాలనమున
బుధులు లూడిగవుఁబనిఁజేయుఁజుదుర్జనులున్నతాస
నముల నధిష్ఠించి న్యాయాన్యాయ వివేచనాశూన్యులై
ధర్మమునడుగంటఁద్రొక్కి లంచగొందులై చరింపఁటయు
నాశ్చర్యమా? అట్టిభూపతులు తమనోటితో భగవదాశ్శను
మీటివేయుచున్నారు. అతియేగాక;

తే॥ గీ॥ కొండెములు నెప్పి బ్రీతికెడు కుమారు లాత్మ

సౌఖ్యమేగాని పేదల సౌఖ్య మెంత

మాత్రా మెంచక నీచులై మసలునట్టి
వారె రాజులసీయులయి వలలుచుందురీ;

కుటిలవర్తనులగు భూపతులకు ముఖస్తుతియే జీవనము;
సద్వర్తనము నేమాత్రమును బాటించరు. అట్టివారినిజూచిన
యాగ్రహచిత్తులై వారిపుట మార్చెదరు.

భూపా! యెంతటికార్యమును గావించితివి. ఇపుడీనస్త్రు
పుఁగొంగు చినిగినరీతి నీరాజ్యమును చినిగిపోవును. ఇట్టిభూ
ర్తవర్తనము నీకుఁదగదు. చాలు, చాలు.

సాలు—మీపరుషభాషణములచేత నన్నేల వండించెదరు?

ఎట్టులైనను నావెంటరాఁ బ్రార్థించుచున్నాఁడను. నాప్ర
జలలో అల్పునిగానెంచి చిన్నపుచ్చవలదు.

(అందఱు నిష్క్రమింతురు)

ప్రథమాంకము.

2 వ రంగము.

(సమయము ప్రవేశించుట.)

సమూ—ఓకరుణాంబుధీ! కళ్యాణగుణాకరా! సాధుభక్త
జనవత్సలా! భవదీయ సాదారవిందధ్యానమునకై
విచ్చేసితి. నాప్రార్థన నాలింపుము.

జననిగర్భమునుండి నన్నాదరించుచు అఖలోపద్రవముల సంహరించుచు నేటివటకును గాపాడుచున్న యోశరణాగతరక్షకా ! మనవికై మిమ్ముడాయుచున్నాడ. ముహూర్తము చెవియొగ్గుము స్వామీ! నీయనుంగు బిడ్డలగు నిశామేలీయులను ఘాతుకుఁడును కిరాతుఁడును, మూర్ఖుఁడును, నిర్దయుఁడునగు నాఘరోయొద్దనుండి సౌఖ్యపయోనిధిని గాపాడుచు మార్గమునఁగల గర్భశత్రువుల నెల్ల సర్వనాశనమునుగాంచి యిచ్చోటకుఁ జేర్చితివి. ఇత్రామేలీయులెంతో దురష్ణిలు చుమిమ్ము బతిమాల సాలును తేడుగానొసంగితివి. ఇంతదనుక నమ్మహానుభావుఁడు నిన్ననుసరించియే వర్తించుచుండెను. ఎన్నఁజేనియు మీయనుజ్ఞలేనిది యొకచిన్నకనినైనఁజేయ సమకర్త యుండఁడుగదా! నేడైనను మీఘనమునకేగదా యిత్తికృత్యమును జేయఁబూనెను. ఇపుడతని నిషేధింప నేమిఫలము ?

గీ॥ ఉన్న సౌభాగ్యసంతతు లొకనియందః

ఉన్న దుష్టణపుంజంబు లొకనియందః ?

కాన సుగుణదుర్గుణములు గలిసియుండు

నాగ్రహింపనేటికిఁ బరమాత్మ యిపుడు.

అదియునుఁగాక కలుమాత్మలపై కటాక్షరవిదీప్తిఁ బ్రసరింపఁజేసెదనని వాగ్దత్తమిడి యుంటివిగాదె ! తత్కరుణాపూరితంబగు వాక్యము నొక్కమారు మదిఁదలఁపుఁడు. ఎఱిఁ

గియో, యెఱుంగకయో చేసిన యీ చిన్నిదోసము మన్నింపఁజాల కింతటి యాగ్రహపటురోషహింస చాల్చుట సాధియో? ఈ యల్పనేరమును క్షమింపఁజాలరేని జగములు యుష్మత్ప్రతాపమున కభ్యంతరపడుదులేమోకదా! కొద్దిదోసమును గావనోపకున్న నింతకంటె పెనుదోసముల నెటుల భరింపఁ గలరు?

ఈశా! పతితపావనా! ఈమా తాతని నపములను మన్నింపుఁడు. రక్షించుఁడు. భవత్పాదధ్యాన పరతంత్రుఁడనగు నామనవి నాలకింపుఁడు.

(తెఱలోనుండి)

అశరీరవాణి—భక్తాగ్రేసరుడవును, ఇశ్రాయేలీయుల కల్పవృక్షమును, మట్టియ శిష్యుండవునగు సమూయేలూ! వినుము.

నీవు సౌలుకొఱకై విలపింపవలదు. నేనాతని నిశ్రాయేలీయులపై భూపాలునిగాఁ జేసిన కారణమున దురష్ణించున్నాను. ఆతఁ డాచరించిన దుష్కృతము మన్నింపఁజగదు. నేనాతని విసర్జించియున్నాను. నీవు నుఁఖించుట మాని వేగిరము లేచి బెల్లెహేమియయైన ఇష్టయియొద్ద కేగి యాతని కనిష్ఠపుత్రుని నభిషిక్తుగాఁ జేయుము. పొమ్మ. సమూ—ఓప్పోభూ! మియానతిని జవదాటఁజాలను. అయి

నను నేనా కార్యమును జరుపఁ జనునపు డద్వానినృపుఁ
డెఱింగి నన్నుఁ గడతేర్చునేమోకదా ! అతని యాగ్రహ
మునుండి తప్పించుకొనుటెట్లు ?

వాఁకి—యశ్శోపదీక్షచే నీవితని గృహమునకుఁ జనుము.
అచట జరుపవైన కార్యముల నీకుఁ దెల్పెద.

సమూ—దిత్తము. అటులే వర్తించెదను.

(నిష్క్రమించును.)

ప్రథమాంకము.

తీవరంగము.

ఇష్టయ్య గృహము - (అనుమతించి గూరుచుండి)

ఇష్టయ్య—(తనలో) అబ్బబ్బా! వృద్ధాప్య మాసన్నమైనది.
ఇంక నెంతకాల మీరీతిఁ బెరుకప్తములచే జీవయాత్ర
గడుపవలయును ? ఓదైవమా ! ఎంతదుర్ఘట మొంతదుర్ఘ
టము ! ఈపాడు థెలిష్టియు లెన్నఁడు నశింతునోకదా!
“వినాశకాలే, విపత్తిబుద్ధి” యను నార్యోక్తివలెనే వీరి
నాశమునకే యిన్ని దుర్ఘట్టులు పొడనూపుచున్నవి.

భూపాలుఁడన్ననో వారితోఁ బోరనేరక పలాయించు
డగునట్లుల గన్పట్టించున్నది. ఎన్నఁడు మూవై జాలిఁ జూపెదనో

కదా ! మే మేయపరాధ మొనర్చితిమి ? ఎంతకాలమిరీతి
మానివై యుండువు ? రమ్మ. నిరుపేదలమగు మమ్ముగరు
ణింపుము. నస్యనాశము గావించుచు, ముద్దుబిడ్డలఁ దెగ
టార్చుచు, గృహముల నగ్నితోదహింపఁజేయుచున్న ఫెలిష్టి
యులబారినుండి రక్షింపవా ! రావా.

(సమూయేలు ప్రవేశించుట.)

సమూ—ఆర్యా! శుభము! శుభము! ధన్యుడవైతివి. నీవు
వంశపావనుండవు.

ఇష్టయి—(నమస్కరించి) తాము విశ్వసిన కారణమేమి ?
నాగృహమున కేదేని ముప్పువాటిల్లెనా? మీయొక్క నె
డైన జవదాఁటితినా? వివరింపుడు.

సమూ—సుమతీ! ఆనందింపుము. శుభవర్తమానమును చెల్పె
దను. ఆవర్తమానము దేవుని యొద్దనుండియే వచ్చెను.
గాని తద్వార్తనందేని బయలుపడునకుసుమీ! ఏమనిన,
మనరాజగు సాలుపై దేవుఁడాగ్రహించి వేఱొకనిరాజుగా
జేయ నిశ్చయించి యక్కఱన నీకుమారులలో నొక్కని
పైలాభిషిక్తునిగాఁజేయ నన్నుఁబంపెను.

కావున నీకుమారులందఱో నిటకు బిలువనంపుము.
నేనభిషిక్తునిగాఁజేయుదు. అతఁడిశ్రామ్యేలీయులకు ప్రభువై
వారినేలును.

ఇష్ట—ఆహా! నాకంతటి పుణ్యము లభించెనుగా! (తనపుత్రు)

బిలిచి) ఈతఁడే నాకుమారుఁడు నీయిచ్చానుసారముగ
వర్తింపుము మహాత్మా!

సమూ—నీకెందఱు పుత్రులుగలరు? వారి నెల్లఱ నిటకు
రావించుము.

ఇష్ట—(ఆరుగురు కుమారులను బిలుచును.) వీరే నాత
నూభవులు.

సమూ—వీరిలో నొక్కనికైన దేవుఁడు మెచ్చియుండలేదు.
ఇంకెవ్వరైన పుత్రులుగలరా? ఉన్నయెడల వారి నిటకు
రావించుము.

ఇష్ట—కనిష్ఠుఁడు దావీదను నామాంకితుఁడు గలఁడు. అతఁడు
కడుపులదోలుకొని పర్వతసీమలందుఁజరించుచున్నాఁడు.
తేజాయపువాఁడు. తమయశ్శ్రమగుచో వానిఁ గూడఁ బరి
శీలింపుఁడు. (అరుచు దావీదును బిలువనంప ఒడిసెలయు,
గర్జయు చేఁబూనినచ్చి సమూయేలునకు సమస్కరింప.)

సమూ—సరిగ్గాన బాలుఁడీతఁడే. యెహోవాదేవుని మదిలో
నున్న వాఁ డీబాలుఁడే. సుందరాంగుఁడు. నాకోర్కి చేకూ
రినది. వీని నభిషేకించెద.

(ప్రేలపుబుడ్డిని చేఁబూని.)

సీ॥ పృథుఁడు తన బాహువునుజాపి శుభము లిడగ
ఆక సమునందు దూతాళి యలరుచుండ

ప్రీతి నభిషేకమందుము ఖ్యాతితోడఁ
బరిమళము భవచ్చిరముపైఁ బర్వీయుండ.
(అనుచు నభిషిక్తుఁగాఁజేయును.)

(నిష్క్రమింతురు.)

గొల్వాతు నభామందరము.

4 వ రంగము.

గొల్వా—భూరిశూరులారా! రణకోవిదులారా! దోర్జీర్వర్యధను
లారా! నేడు సమరభూమియందు పూర్వోత్తాపముల నా
కర్ణించి యానందభరితుఁడనైతి. మీనాటి పౌరుషభీష
ణులు నాకడనుండి నే నెచ్చానినైన సమర్థుఁడగులను.
ఇశ్రాయేలీయుల నతిశీఘ్రగతిని దునుమాడి వారిరాజ్య
మును పైకొనఁగలసమర్థుల మియందు గలదు.

అజితవీరుడు—సుహృదయా! అరిచయముపై నీవు బోదు
సల్పుటగాంచి దిగ్భ్రమఁజెందితి. తమనాటి పౌచ-కిమూ
ర్తుల నాధారముఁ జేసికొనియే మే మాలమును జరుపు
చున్నాము.

గొల్వా—ఇప్పుడు మనశౌర్యాదులగూర్చి ప్రశంసించుకొన
దగినసమయముగాదు. సంగ్రామము భీషణముగా జరుగ
నున్నది. నేనలఁబురికొల్ప వేగిరపడవలసి యున్నానము.

2. భటుడు—ప్రచండ ప్రతాపా! యేమిసేయవలయునో
— తెల్పుడు. త్వరితముగ నిర్వహించెదను. ఇశ్రాయేలీయుల

నడుగంటఁజేసి వారి గర్వముడంచి పెట్టిచాకిరులకై వారి బాలికల నైసేయ నత్యంతాభిలాష గలదు.

3. భ—అధిపా! ఆలస్యమేల? యేమి యోచించుచున్నారు? నే నేప్రదేశమున మాటుండి మనశత్రువుల ధ్వంసము గావింపవలయును? దేవరవారు త్వరితగతిని సెలవొసంగిన నస్మత్ప్రతాపమును మఱియొకమారు వెలువఁచి తమ యాదరమును బడసెద.

గొల్కా—మీ రాతురపడనేల? ఁన మాలోచింపనున్న కార్యము లసంఖ్యాకములు. వాని నతిగహస్యముగ భాషింపవలయు. (ఒకవంటిదిరిగి) సేవకా ఒక్కసా టిలు రమ్మ.

సేవ—(హావేశించి) చిత్తము మహాప్రభూ! సెలవిండు.

గొల్కా—నివు ద్వారముకడ నతిజాగరూతుఁడవై మెలఁగుము. ఎచ్చోని పగతురు విచ్చేయుచున్నా కేమో విబోకించుచు శీఘ్రగతిని వాకుఁ చెల్పుము పొమ్మ.

సేవ—చిత్తము. (నిష్క్రమించును.)

గొల్కా—కూర్చి సీనా! గడచిన సమయమున నీ వాలస్య మగుచో మమ్మెల్లఁగును బలాయితలమో శత్రులవారఁ బడవలసిన వారమో మ్రొయుండుము. చైవసహాయమున యుగంధముగడచి శత్రుసేనల నతిక్రిమించి జయపతాక మును నిల్పితిమి. నేడు సూధికై రాయబారమంపి

యున్నారము. వారందులకు సమ్మతింపలేని నీవుప్రాగ్ది
శకు వెడలుము. ఈ యజితవీరుడు నీ సేనల రణస్థలి
కంపుచుండును.

అ. వీ—భూపా ! క్రూరసేనుని ప్రాగ్దిశకుఁ బనుపఁదగదు.
ఏలయన, మొన్నటి యర్ధరాత్రీమున నా యనుచరుఁడు
వారి శిబిరముల కడకేగ వా రేమేమో గుసగుసలాడు
చుండ వాఁ డారహస్య మాకన్గింప వీరులొగ్గ, ప్రాగ్ది
శకు నీ వరుగుమనుట చెవికిపోక, నింతలో వారి భటుడు
నా యనుచరుని వెంటాడ, ప్రాణములఁ దక్కించుకొని
నాకడ కరుదెంచె.

గొల్యా—వారే యాసానమున డాంగియుండనెంచిరా ? మళ్ళీ
యొక రహస్యమును దెల్పెద నాకన్గింపుము.

(ఏమో మాటలాడబోవ భటుఁడు ప్రవేశించి)

సేవ—(ప్రవేశించి) దేవరా ! ఇశ్రాయేలీయుల స్మృతుని
వద్దనుండి యెవ్వరో భవత్సందర్శనార్థమై విచ్చేసి యీ
కమ్మను తమకిమ్మనిరి. తమతోఁ గొంత సంభాషింపవల
యు నట.

గొల్యా—(ఆశ్చర్యముతో) అతి రహస్యమును సంభాషించు
తఱినే, సందేశకుఁడు విచ్చేసె ! (ప్రకాశముగా) లేఖను
చదువుము (అనుచు భటుని కిచ్చును).

2. థ—(లేఖను చదువును.)

“ఢెలిష్టియశూరాగ్రేసరా ! చిరంజీవి వగుదువుగాత !
పల్కణు నీచే బంకుబడిన సందేశమున కనుగుణముగ
మార్యొద్దనుండి విజయశేఖామణి సంపుచున్నారము.
చేయఁగల సకలసందేశముల సమర్థింపఁగల పరాక్రమ
వంతుఁడు.

మీచర్యలు మదియ చిత్తానుసారముగ నుండినవటులే
వర్తింపఁగలారము. సర్వమును శాంతముగ నివర్తించును
గాత ! అభివందనములు.

ఇట్లు,

సాలు భూపాలుఁడు.”

గొల్కా—సేవకా ! అతని లోనికిఁ బ్రవేశింపిము.

(సందేశకుఁడు లోనికిఁ బ్రవేశించును.)

(సభ్యులెల్లరు నిలువఁబడుదురు.)

గొల్కా—మహాశయా ! ఈస్థాన మలంకరింపుఁడు.

2. థ—(జనాంతికముగ) అజరవీరా ! ఈతఁడెవఁడై యుండును?

అ. నీ—(జనాంతికముగ) ఇశ్రాయేలీయుల భూపాలునిచేఁ
బారి, నామమింకను దెలియదు. అడిగెదనుగాక (ప్రకా
శముగా) అసఘా ! తమనామ మెయ్యది?

రాయబారి—విజయసింహుఁడని వ్యవహరింతురు.

గొల్కా—నేడు మీరు మాసభ కేతెంచినందున మేమెల్ల

రము సంతోషవాఢిం దేలుచున్నారము. సంధిసందర్శముల నెల్ల సావధానముగ ముచ్చటించు. మీనృపుడు వృద్ధుడు సౌఖ్యముగ నున్నవాఁడా? ఎల్లరును సుఖముగ నున్నారా?

విజయ—బాను. ఎల్లరును శ్రేయమే! మీకునటులే సుఖానుభావము చేకూరుగాత! రణము భీభత్సముగఁ జెలఁగుచుండ శ్రేయము లరయుట నగుబాట్లుగాదా. ఏకతమున మీరు మమ్ముఁ బిలువనంపితిని?

గొల్కా—సంధినిగూర్చి ముచ్చటించుటకే. ఏలన నిష్కారణముగ మీసేనలును మాసేనలును మడియనేల? శాంతస్వభావమున వర్తించుట దేశశ్రేయము. బీదసాదల నుద్ధరించినవార మగుదుము. ఎందఱ నిందాకటూక్తులకుఁ బాల్పడుచున్నాము? ఎందఱు శాపవచనములు మనపై గుప్పించుచున్నారో కదా?

వి. సిం—అహా! ఇట్టిచింతనము సంగ్రామమునకు మున్నె యుండిన నెంతటి శ్రేయస్కరము! కానిండు. మేమును దానికి సమ్మతించుచున్నారము. త్రికరణశుద్ధిగ నల్లవర్తించుము. ఏమార్గ ము త్రిమోక్షమము?

1. భ—విశారదా! మీసంభాషణమున కష్టమువచ్చినాఁడనన్ను మన్నింపుడు. మీనృపుడు వృద్ధుడుకాఁడా? ఏకీతిని బోరుసల్పనోపును?

వి. సిం—మిత్రా! అటుల వచింపనేల ?

తే! గీ॥ జలధరములు దివాకరు నలటుకొనఁగ

నంతరించునె భాస్కరుఁ డాకసమున ?

మండకుండునె అగ్నికి మసటుగిమ్మ?

నటులె యేహాని మాన్యపు నంటకుండు.

2. భ—ఆహా ! మీ భాషితములు విస నానందబాష్పంబులం
కురించుచున్నవి. మీ స్వపునిపరాకృమ మెటులున్నను,
మీ పౌరుషము వర్ణనాతీతము.

3. భ—బేనాను! వీరు మహాబలశాలురవలెఁ గాన్పించెడి.
ఇశ్రాఁయేలీయులెల్లరు వీరబలులవలెఁ జాహ్వాచున్నారు.
గతదినమునందలి సంగ్రామమందు వారిశ్రాంతాపము వెలు
వడినది.

వి. సిం—ఈప్రగల్భముల కేమిలెందు. ఒకయెడ నానందబా
ష్పములును, మఱియొకతరి విషాదబాష్పములును గూడ
రాఁగలవు.

నాటి సంగ్రామమున నెవ్వఁడో యొకయోధుఁ డిరు
వురితోడ నివ్వనఁదారసిల్లె. అంత వానియనుచరుల నుక్క
డంచి, వారినాయకుని దారొన్ని యొక్కప్రేటువేయి శిర
ముదెగుటకుమారు పాలభాగముజేలె; ఆగుఱుతోక్కటి
నీనుడుటఁ గానంబడియెడి.

3. భ—ఏమీ! ఈప్రగల్భములు! ఎంతసాహస మెంతసాహ

సము! ఎంతనిర్భయము. ఇప్పుడు వదించినది మఱియొక
మారు మాటాడుము! బ్రాగత! గతానునిఁ జేసెదను.

వి. సిం—మీసభామందిరంబనియు, నెల్లఱు మీవారేయిందు
గలరనియు మది నెంచి యిట్టి యవర్థమునకు సాహసించు
చున్నారేమో! మాప్రాణములపై మాకాసలేకు. శత్రు
వులకు వెన్నిచ్చి పలాయితలము గాము. నన్నెంటింజేసి
నాకపకారముఁ జేయనొగితిరేమో! ఇదేచూడు నాప్ర
భావము (అనుచు కత్తిని దూసి 4వ భటునిపైకి తార
సిల్లును.)

గొల్కొ—వీరశిఖామణి! ఘనకులదృష్టవా! ఆగుమాఁగుము.
శాంతింపుము.

(సభాసదులతో) మనకిదిచాడిగాదు. ఇప్పుడు మన మీది
సల్పినను జగము లాక్షేపింపవా! ఎట్టికార్యమునైన శాంత
ముతో సమర్థింప ధీవిశారదులకుధర్మము. ఇది సంధిసమ
యము. అనుచితముగా భాసించుటగాని, మరేమిసేయుట
గాని తగదు. బలపరాక్రమములఁ జూపుకొన నిదియూ సమ
యము?

వి. సిం—ఢెలిష్టియ శూరాగ్రేసరా! ఇంక నేనిందు నిలుచు
టనుచితము. సందేశమును సాంతముగఁ దెల్పుము. మీ
యభీష్టమును బూర్తిగఁదెల్పుము.

గొ—విజయసింహా! ఇదే నేదెల్పెడు సందేశము. నేదెల్పినట్లు

మీనృపునితో ననుము. దీర్ఘకాలము రణమును నల్పుట మీకును మాకును దగదు. ఏల యీచిత్రవధ ! దీర్ఘమై రము! ప్రజాక్షోభ! ఏల దేశమునిర్భాగ్యమై, నిర్జనమై, క్రూరమై, న్యాయవిహీనమై సర్వదా దురపిల్లుట ! ఇటులఁజేసి ఏల జనాపవాదమునకుఁ బాత్రులము కావలయు? ఎందఱి సాధ్యమగుల ప్రాణనాథులఁ దెగటార్చి వారియొక్కయు, వారిబిడ్డలయొక్కయు నుసురుఁబోసికొనవలయును?

అట్టికఠన, నెల్లరము సంగ్రామమునుమాని ముష్టి యుద్ధము సేయుదము. ఎట్టులన; మీపక్షమున నొక్కబల శౌర్యసురంధరుని యుద్ధమునకు నాపైకిఁ బంపుఁడు. ఆతఁడు ముట్టయుద్ధమున నన్నోడించి విజయుఁడయ్యెనేని మాతాజ్య మెల్ల మీకుగట్టియిచ్చి మీకు వెట్టిసేయుము. లేక నేనే జయశీలుఁడనగుచో మీరు నట్లే వర్తింపవలయును. ఇందులకు మీభూపాలుఁడు సమ్మతించినది. లేనిచో నిఁకఁబోరుసల్పఁ జాల మని మాకు మీనృపుఁడు లోబ—(ఏమో వచింపఁ బోవును.)

వి. సిం—(ఆగ్రహముతో) ఆఁ! ఆఁ! ఆఁ! ఏమీ యీ గర్వాటోపము! ఎంతసాహస మెంతసాహసము! ఇంతటి ప్రగల్భముల కిదియే ప్రతిఫలము. (అనుచు నందఱితోఁ గలహింపఁబోవుచు, పారిపోవుచున్న గొల్కాతునుజుచ్చి)

కా ఓరీ! యేమనిపేరెదీవు? మమతీ! యజ్ఞాదవిత్తుండై
 తులసి నన్ను నొంటికినీ గొలుక! హివాత్మ! నీకళ్యాణము
 ఔరా పారదవల భీషమిక్షుక! యాష్టక గోల్యాక! యా
 జ్యోతిరా చూడుమిదే భవచ్చరము నాఘోరానీ కర్పించెదగా.

ఇంక నేనిందు నిలుచుట ధర్మముగాదు. శత్రు లెల్లడలఁ
 గుగ్మ్యురుచుందురు. శీఘ్రగతిని నృపాలునికడకేగి యీ
 సందేశమును చెల్పెద. (అనుచుఁబోవ మార్గమున శత్రు
 లడ్డగింతురు.)

శత్రులు—నిలునిలు. ఓరీ దుర్మార్గా! ఎందుబోయెదవు? నేడు
 నీచావు నిశ్చయము. (వారితోఁ గలహించి తప్పించుకొని
 పోవును.) (నిష్క్రమింతురు.)

గ ర వీ భ ం గ ము

ద్వి తీ యాం క ము

(1 వ రంగము) - సాలురాజు సభతీర్చి కూర్చుండుట.

సాలు—మంత్రీ! సామంత విద్యజ్ఞనంబులారా! ఇదేటివిత! ఎన్నఁడేని యిట్టిదురవస్థలఁ బాల్పడమైతిమి. కాలవశము ననో, విధికృతముననో, నేటికి నీచుల గెల్వనేరక యు వ్నారము. పరాజితుల మగుగతి సంప్రాప్తమాయె నని తోచుచున్నది. ఇది నిశ్చయముగా దేవునియాజ్ఞనుమిరి చరించినందుకు ప్రతిఫలముగాని మతేమియుకాదు. ఎంత సంపద్విశేషోన్నతులచే విలసిల్లు వాఁడైనను, దైవాశీర్వాద మించుకేనియు లేక విలసిల్లనేరఁడు. ఎట్టులో నమా లేకీ యల జయించితిమి. ఈశ్వరిష్టీయులను జయించుట కష్ట మగుచున్నది.

సుయో—రాజాధిపా! ప్రపంచమున నొక్కనికే విజయము చేకూరదు. ఒక్కమా రపజయము నొందినవాఁడు మఱొక మారు జయమునొందును. అంతియేగాక పూలుమోసిన శిరమున పుల్లలు మోయవలయునను సామెతగలదు.

నేటివఱకు జయమునొందిన మనమిప్పు డపజయమును
బొందినను దుఃఖంపసగునా? అటులగాదు.

గీ॥ క్షీణిని గలుపు వీరోచితగతులు రెండె,
సమరముఖమునఁ దానైనఁ జచ్చుటొండె
మించి రిపునైనను లఁబోరఁద్రుంచు టొండె
ఇంతియేకాని వేరొంచు హేయమగును!

అబ్బేరు—ఎన్నఁడును వచింపరాని యనుచితముల భాషింపఁ
గడంగితికేమి? మీరలే యిటు లధైర్యము నొంద మా
బోటివా రెంతటి దురవస్థనొందెదరు. ధైర్యమి వహిం
చుఁడు. సాధనమున సర్వమును సఫలములుగాఁగలవు. ఎ
దఱుపుణ్యాత్ములు నెట్లఁ బట్టదలచె సఫలీకృతులయిరి.

సాలు—స్వయంకృతాపరాధము! కీరీటధారణంబైననాట
నుండి యాసంఖ్యాకములైన రణములు సల్పియుంటిమి.
ఎద్దానియందైన నింతటి పరాభవమునకుఁ బాల్పడమై
తిమి.

ఈ యవమానమును బాపి నన్నఁగృతార్థునిజేయ
సమర్థులెవరుగలరు? నేటితో నిశ్రామ్యేలీయులకు పరాభవ
మంకురించినది. పక్షివృత్తలైన మనకాంతాలలామ లాన్నేచ్చుల
చాలఁబడి దైన్యము నొందవలసివచ్చె. నేనిందటి యసురు
వోసికొన వలసెగదా !

వి. సిం—హా! రాజచంద్రా! హా! దేవరా! (అనుచు తెరలో నుండి అరచును.)

రాజ—ఏమీ! ఆ దీనాలాపము. ఎవరైయుండనగును?

వి. సిం—హా! రాజచంద్రా! హా! దేవరా! (అనుచు రాజ సముఖమునకు దుమికివచ్చును.)

రాజ—హా! విజయశిఖామణీ! ఏమీ యీరక్తధారలు. కట్టా! మృత్యువునోటినుండి పాణిములఁ దక్కించుకొని విచ్చేసితివా? శాంతింపుము. శాంతింపుము. ఇదిగో యీశానమునఁ గూర్చుండుచు. (ఒకపీఠముపైఁ గూర్చుండ.)

అచ్చటి ఏకేశ్వరులేమి? సవిస్తరముగఁ దెల్పుము.

వి. సిం—నేను సందేశమునకు వెడలితిని: అతఁడుచిత్రాసనము నొసంగి యారీతిని బ్రసంగింపఁ దొడఁగె.

ఓ విజయసింహా! మీ నృపుఁడు వృక్షఁడు. ఇంక మాతో రణమునఁ బోరఁజాలఁడు. కావున మాతోఁ జెలిమికై రమ్మనుము. లేదేని మీలో నెవ్వఁడేని భీరుఁడున్నచో నాడైకి ముష్టియుద్ధమునకు రమ్మనుము. సన్నాతఁడు గెలిచెనేని మానైస్య మంతటితో మీకు లోఁబడి యెదము. లేదా, మీ రపజయమొందుచో మీరును అటులే వర్తింపవలయు. అటుల గాదేని మీనృపుని— అని యేమేమో యనుచితములు నచింపఁబోవ, నత్యాగ్రహమున నా కుతారమును బ్రయోగింప నుద్యుక్తుం

దనై వారివైకి లంఘింపఁ బోయితిమి దక్కించుకొని
వా రెల్లరు పలాయితలయిరి.

మార్గమున విచ్చేయుచుండ నచ్చటచ్చట దాగియున్న
అరిచయములు ఘోరవిపినమునందలి కారుచిచ్చులమా
డ్కి నన్నుఁ జాట్లకొన నెట్లో వెలువడి విచ్చేసితి.

రాజు—కట్టా ! యెంతటివార్త వినవలసివచ్చె? హా ! గొల్కా
తుఁ డింతటి గండఁడా యెగా! ఆతఁ డింతటి బింకము లాడఁ
దొడఁగెగా ! ఏమిచేయను దోచదు. అట్నేరూ ! సైన్య
మి ల పూసాపర్చుము. ఆతని సంహరింపవలయు. నేడు
సంగ్రామమున మీరెల్లరు మరిత ధీరతలో బోరుసల్ప
వలయును.

భృత్యులు—దుష్టశిక్షకుండవును, శిష్టరక్షకుండవునునగుయో
గ్యుఁడశిఖామణి ! [నేడు మన దండులోని కొక బాలుఁడు
దెంచెను. అతఁడు యిష్టయి కనిష్టపుత్తఁడు. ఆ బాలుని
పేరు దావిదాట. అతని నోదరులు మనదండులో కొలువు
సేయుచున్నారు. గొల్కాతు నవలీలగఁ జంకఁగలని
బింకములు దీయుచున్నాఁడట.] తమ సెలవైనచో వాని
నిచటికిఁ దీసికొనివచ్చెదను.

రాజు—సేవకా ! అది వాస్తవమా ? అతఁడు బాలుఁడా ?
అటులయిన వానితో నటుల యుద్ధమాడి జయింపఁ

గలడు ! అయినను చూతము. వాని నిటకు దీసికొని రమ్మ. పొక్కు.

(సేవకుడు దావీదును తీసికొనివచ్చుట. దావీదు ఒడిసెలయు, చేతికర్రయు, దీసికొనివచ్చుట. రాజునకు నమస్కరించుట).

భృత్య—రాజా ! ఇదిగో బాలుని తీసికొనివచ్చితిని.

రాజు—బాలుడా ! ఆమెచ్చని దెగటార్చెదనని బింకము లాడుచుంటివట, నీవేనా ? పసిబాలుడవే ! అంతటి సాహసకార్యము నెఱులఁ జేయఁగలవు ? బాల్యచేష్టలచే నిలుల బల్కితిని గాఁబోలు ?

దావీదు— రాజాగ్రిగత్యా ! నిరుపమానపరాక్రమస్యా వీర్యా ! మన శత్రుని జంపఁగల నని పలుకుచుడువాడ ను నేనే. దేవుని సాయమున నాతనిఁ బరిమార్చు గలను. ఎంతటి భీకరాకారుడైన నేమి భయము?

సుయో—బాలకా ! నీవు మిక్కిలి వదరుబోతువుగాఁ జూపట్టు చున్నావు. మన పగతుఁడు నామాన్యఁ డని తలఁచి తివా ? ఆరుమూరలజేనెడు యెత్తున నున్నవాఁడు. శిరము మొదలు పాదములనఱకు నుక్కుకవచము ధరించియున్న వాఁడు. ఆతని యీట నేతగాని దోనెయంతటి దీర్ఘమయి నది. బహు భీకరాకారుఁడు. కావున విస్తరించి మాట లాడకుము.

దావీదు—అత్తా! ఏల మీకింతటి పిరికిగుండె? భీకరా-
కారమునుజూచి భయపడు మీబోటివారు యుద్ధ మేమి
సేయనోపుదురు? వాని యాకారమునకన్న మీగుండెలు
పదిరెట్లు భీకరముగా నుండవలయుఁ జూమీ! మ్రో నెం
తటి ప్రచండమైనదైనను గొడ్డటిచేత భూతలముపై వ్రాలు
చుండు తెన్నుడును జూడలేదా? వాడెంత? వాని జీవ
మెంత? ధైర్యములేకున్న నేమిఫలము?

రాజు—సుయోధా! ఈపాపం డజములఁ గాయుచు నిచటి
కేతెంచియున్నాఁడు. చిటుతప్రాయము. పోనిమ్ము. అయి
నను వీనిధీరత నేమనవచ్చును!

దావీ—నే నజములఁ గాయుచు నెచటికి వచ్చి యుంటి
ననుట తధ్యమే? ఇన్నిమాటలేల? నన్నింతటి చిన్న
చూపును జూడనేల? వానిపై ముష్టియుద్ధమునకు బం
పుమి. అప్పుడు నేను బాలుఁడనో, బాహుబలుఁడనో,
మీరే తెలిసికొందురు.

రాజు—బౌరా! ఏమి వీని పల్కులు! ఇది వదరుబోతు
తనమా? లేక వీని తెలివిని జూపుచున్నాఁడా? బాల్య
చాపల్యమా?

ఈ బాలుఁడ వీవు చూడ; ఘనబాహుపరాక్రమకారి యారఁడొ;
గోతరాఁడ బల్కెదవు; గొట్టెలఁ గాయుటగాదు బాలకా!
మేలగుఁ జాఁజాలు నిక మిల్లన నింటికిఁ జేరుమోయి గో
పాలక! వాడు చూడఁ బసిపోయమునుండియు నేర్చె యుద్ధముక-

చావీడు—ఎందులకు నన్నలక్ష్యము నేయుచున్నాను ? విస్తరించి పలుకుటవలన వదరుబోతురవమని చుట్టుట న్యాయమా? ఆ ఫెలిష్టియునిఁజంప నంతటివాడు గావలయును? మఱియు నన్ను గోపాలా యని యనాదరమునీయ నేల ? ఘనులును గోపాలులే !

సీ॥ ఖడ్గప్రహారానఁ గాలగతిగన్న
యల్లపేదెలుచిన్న గొల్లగాఁడః ?
బ్రౌతమోసమునన్చి ప్రఖ్యాతిగొన్నట్టి
కుటిలుఁ డా యాకోబు గొల్లగాఁడః ?
సాటిగొల్లలచేత సాధింపఁగాఁబడ్డ
ఘనుఁడగు యోసేపు గాఁడె గొల్ల ?
పర్వతంబునఁ బ్రభు ప్రత్యక్షమునఁగాంచి
కడలిఁజీల్చిన మోషె గాఁడె గొల్ల ?

తే॥ గీ॥ సకలకలుషంబు లేవేర సహరింపఁ
బ్రాజ్యమగునది యజరుధిరంబు గాదె
గొట్టెలమ గాయునట్టి యీశుక్తువాని
గొల్ల యన నొనఁ సిగంపుఁబిల్లగాని?

రాజు—ఏమి? నీని వింతమాటలు ! నీవివల్కులు వివదేహము పులకరించుచున్నది. — నీవు కుక్కురేదపు గావు. పిడుగువురా! భీ! !

యథా మన నేమో యెఱుంగుదువా? ఎన్నడేనియో
వీక్షించియుంటివా? దానిప్రకాశ మినుమంతయున నెఱుం
గవు? కొంత దెల్పెదను వినుము.

సీ॥ సంగరంబున ఘోరశస్త్రధారులె కాని

యజనమూహంబుల నరయలేవు

ఖరకుతారములచే గనికరంబును లేక

యుత్తరింతురెగాని యూరుకొనదు

ధేరిభంకాధ్వనుల్ భీతిగొల్పునెగాని

బాటరు గానముల్ బాడరచట

పలుతెఱంగుల నల్లవాహినులై పాటు

గోలఁజూచిన నీటిజాలు లేదు

తే॥ ౧॥ కరములను దీవృథల్లముల్ గానుపించు

రక్త మెందును జిందు నారావ మెందు

ఎచటఁజూచిన మృత్యువె యెంచిచూడఁ

జేలవల దొక బాలకా! చాలుఁజాలు.

దావీ—రాజాధిపా! ఇంతియేగదా! ఏమో భీతిగల్గింపయ.

త్నించితిరా? లక్ష్యమునేయను. ఆటపాటలతో వానిఁ

గాటికిఁ బనిచెద.

రాజు—ఓరీ! యథా మాటపాట లని యెంచితివిగా? మేష

ములఁ గాచుతరిఁ జెలికాండ్రందఱును జేరి యాడు టని

యెంచి లట్టిదే సంగ్రామ మనుకొంటివిగా!

సీ॥ బిల్లగోళు లటంచు నుల్లసింపఁగరాదు

నిర్ఘాతసమబాణనిహతిగాని

చిట్టిపట్టెలనాడు కుట్టవారలు లేరు

కఠినాత్ములెల్లడఁ గ్రాలుచుండు)

గోలీ లటంచును గోరియాడఁగఁజూడఁ

బటుతర పామాణ వర్ష మచట

కుక్కయాట యటంచు గులుకఁగా నెంచితో

ఘోరశూదులతోడఁ బోరవలయు

తే॥ గీ॥ దాఁగిమూత యటం చని తలఁపవలదు

యెందుఁ దాఁగిన నిను వధియించువారె

నర్తనముగాదు ఘోరరణంబుగాని

పేలివల దింక బాలకా! చాలుఁజాలు.

దావీ—ఈపల్కులెల్ల నాకు మఱిత నగవును గల్గించుచున్నవి. ఆశైలిష్టియాధమున్నకై యింతగా చింతిలుచు నన్నును భీతిలఁజేసెద గేల? నేఁ జేసెడి రణము కృపాణములతోడగాని మఱెద్దానితోడగాని కాదు. యెహోవా దేవుని పేర సంగరమును గావించెద. అయినను నేఁ జేసిన ఘన కార్య మొక్కటి దెల్పెదను వినుఁడు.

మ॥ నిరతిక్ విణీయ మీటుచుక్ గోరియలక్ నేఁ గాచుచుండక్ గిరిక్ బరతెంచెక్ గురుభల్లకంబొకటి విధ్వానఁబతో నంతటక్ గోరియక్ బట్టఁగ తెటనంటి కడిమిక్ గూల్పుంగఁ వద్దాని తెచ్చెర ఖండించితి; నిట్లే సింగమును నిర్జింపంగ నేఁగల్గితిక్.

దైవబలంబున వాభీకరమృగంబులఁ జీల్చి, యజములఁ బ్రీతికించిన నా కీహూర్తుఁ డొకలెక్కయా? ఘాతుకమృగములనుండి నన్ను రక్షించిన యామహామహుఁ డీ కిరాతునిచేతినుండి నన్ను రక్షింపఁడా!

కావున సుద్దులను గట్టిపెట్టి వానిపైకి కయ్యమునకు నన్నుఁ బూవుఁడు.

రాజు—వత్సా! నీభీరతకు మది యలరుచున్నది. నీ కింతటి సాహస మేల? ఇంతటి ధైర్యము నొందుటకు హేతువేమి? నీకు వికలత్వమా?

దావీ—హేతు వే మనదరా?

చ॥ ఒకయెడ దేశధర్తి మఱియొక్కయెడఁ న్వజవాహిమామిం
కొకటధరింపరాని వికటోత్పలతో రిపుచుక్కులంబులున్
సకలజనంబుతోఁ భజును నైవఁగఁజాలక యుంటి నెన్నిధిన్
వితిలుఁడనాడునో యధిప! ఓరున కాన్నఁడు భీతిల్లు?

రాజు—ఔరా! ఇంతటి సాహసపరులు దేశమం దుండుట మనభాగ్యమేగదా! చిఱుతప్రాయు లెందఁ జిట్టి భీరులు గలరు? వీని సునయోక్తులు మదిని భేదించుచున్నవి.

బాలకా! నీ కేమిఫలము లభించు నని రణమున కుద్యమించుచున్నావు.

దావీ—ప్రతిఫలముగోరియా దేశసేవఁ జేయుట? అట్టిసేవఁ డెన్నఁడును వృద్ధి నొందఁడు. అభిమానహీనుఁడేగదా ఫలా

దేవుడు. ప్రతిఫలముఁగోరుట వంతునియనుము. అయిన నొక్కటగదా ఫలము!

తే॥ గీ॥ సమరభూమిని పాణిముల్ సమసిభోజ
శాశ్వతఁపుఁగీర్తితోడుత స్వర్గ మొదలు
అటుల గాదేని దిగ్విజయవృదుండ
నని నుతింతురు భూవరు లతులభక్తి॥

యుద్ధమునకు బంపుడు. జీవముగల దేవునిసైన్యము. ధిక్కరించు నాఫెలిష్టియునిఁ దెగటార్చెద.

రాజు—భరిచే! వీనిప్రతాపము, త్యాగము, ప్రశంశనీయము. మనంబున నానందంబును, నచ్చెరువును జనించుచున్నవి. మీదు బాలుఁడు గాదు. కాలుఁడుగాఁ జూపట్టెడి.

అయినను వీనిశౌర్యమును జూతము.

(సేవకునివంక దిరిగి) ఓరీ! సేవకా!

(సేవకుఁడు వచ్చును) యుద్ధకవచపుగదికిఁ జని మదీయ కృపాణమును, యుద్ధకవచము నిటకు దెచ్చు.

(సేవకుఁడు తెచ్చును)

(దావీదుతో) బాలకా! వీని ధరింపుము. నీవు వానితోఁ బోరుతరి పగతుని బాణప్రహారముల నవలీలం దొలంగఁ గలవు.

దావీ—(వాని ధరించి) రాజా! శూలములతోఁగాని, భల్లము లతోఁగాని సంగ్రామముఁ జరిపిన జయమొందు టరుదు.

దైవమే నేడు రణము నేయును. రాజా! మీకవశములను,
అయుధములను తమయొద్ద నే యుంచుకొనుము. అవి నాకు
సరిపడలేదు. ఘను లెటులఁ జయించిరో తమరెటుంగరా?

సీ॥ యెరిఘోజయంబుకై యెలది యెసఁగోషువ

యెట్టిసాధనము చేపట్టి గలిచె?

గిదియోనుశూరుండు కీర్త్యుజ్వలుండునై

యెట్టిసాధనము చేపట్టి గలిచె?

సధికకీర్తిని గాంచినట్టి దెబ్బర తా

నెట్టిసాధనము చేపట్టి గలిచె?

దాయల దురుమాడ ధన్యుడౌ సంసోనుఁ

డెట్టిసాధనము చేపట్టి గలిచె?

తే॥ గీ॥ అట్టిఘనుల నెందఱనో తా నరసివట్టి

పుభుండు నెమ్మిది నన్ను చేపట్టి నడువ

గెలువవలె తుచ్చులగు కిరాతులను నెలది

నిట్టి డాల్ పట్టి, నేచిట్టి పట్టి నయ్యు. *

రాజు—బాలకా! నీ మృదుభాషణములును, శౌర్యాతిరేక
మును మది నెంతో సంతసింపఁ జేయుచున్నవి. నీయిచ్చా
నుసారముగ గోల్కాతుపైకి నాలమునకుఁ జనుము. యెహో
వా నీకు జయమొసంగుగాత! ఇదిగో దీవించెదరమ్ము.

తే॥ గీ॥ శుభములొనగూర్చు వైవంబు ముఖమొసంగు

సకలకళ్యాణమొదపు నో శౌర్యవంధ

నదయుఁడైనట్టి దేవుఁ డొసగును జయము
నిత్యసత్త్వి-ర్తి నెగడుము నిపుణతముఁడ.

ముద్దుకుఱ్ఱుడా ! నీ పెందుసంచరించినను దైవము ని
న్నంటి కాపాడుఁగాత! దిగ్విజయుఁడవుకమ్ము. జయముతో
మరలరమ్ము. (నిష్క్రమింతురు)

ద్వి తి యాంక ము .

2 వ రంగము.

(రావీరు యుద్ధమునకు బోవుచు ఒడిసెలచేబూని సెలయేటి
బానికి వచ్చి రాళ్ళసేటికొనుట.)

(తనలో) ఈదినమున మ్లేచ్ఛుఁడగు గోలుని వధింపవల
యును. భూవరేణ్యుఁడు న న్నాశీర్వదించి యున్నాఁడు.
ఏలాళో! తా నిట్టి యపజయమునకుఁ బాతుఁడు. పౌరధమ
మున నమాశేకీయుల నవలీలఁజయించెను. ఫెలిష్టియులఁ
జయింపఁజాలకున్నాఁడు. గోలుని దెగటార్చితి నేని దేశ
సేవఁ జేసినవాఁడనాదు. నాయొడిసెలయం దుంచుకొనుట
కై కానఁబడుచున్న సెలయేటిలోనికిఁ బోయి కొన్నిరాల
నేటి కొనియెద. (కాలునను సమీపించి.)

అహా ! యీయేటి సొం పేమనఁదగు! జలములెంత
స్వచ్ఛములు! ఇరుపార్శ్వములనున్న తరువులు మహాన్న
తములై యుండ వికసితకుసుమములు తమ నెత్తావులను

తెలుగులునుండ నాదేహాశాస మెంతయో కాంతిల్లుచున్నది. ఈమహిమీరుచూచులయొక్క నీడలును, వీధినుండి వెలువడు. ముండమూదులములు నెంతయో యదౌఘములై మనంబు నెంతయో సంతసించుచున్నవి. యితీయ మార్గాయా సము నొందిన తెరువరుల కెంతయో సంతోషము నొడు గూర్చుమార్గమై యున్నయది.

ఇందలి నిర్మలోదకమునుజూడఁ గన్నులపండువై గగన మున కాటవట్టనం దోచుచున్నది. అటులఁగాదు. నభోంత రాళ మితోయములందుఁ దనఛాయలఁ జూచుకొని మురి యుచున్నటులఁదోఁచెడిని. జలధులపై దేలుచున్నయిందీవర ములలోని మకరందమును గోల నై యుకారములు సేయు చున్న భ్రమరసంచయములెంతో నేత్రోన్నవమునుగావిం చుచున్నవి.

దీని జన్మస్థాన మెచటచున్నదోగదా! దీని సెలయేర నఁదగునా? ఇందలివి నిర్మలోదకములా? సందేహము! సాధుభక్తావళి తమతృప్తఁ దీర్చుకొను దివ్యామృత సారమో యన యెహోవాదేవునిపెరటిలోనుండి ప్రవ హించుచున్నది. డస్సియున్నవారలెందఱీ నిర్మలోదకమును ద్రావి తృప్తదీర్చుకొనిరోగదా? అసంఖ్యాకములగు జల చరము లిందు హాయిగ నెల్లు వసించుచున్నవో చూచుము. అవిగో, మీనములెట్లు నిర్భయముగ చెల్లాటలాచుచున్నవి!

నే నిందే కాటయానన మొనర్పడగదా. గోరంజి జం
పనై కొన్నిరాల నేటికొనవలయును. నేడు పానిజీవము
లీరాళ్ళతో నడుగంటునుగాత. (రాళ్ళనైదింటి నేటి
కొనును) ఈయైదురాళ్లు చాలును. వీని సాందర్యమేమి?
(ఒక రాతినిఁ బరీక్షించి)

ఓరా! ఇది శిలయా! కాదు, కాదు. మరెద్ది?
మానవజీవనము పాపనంబగుటకు నైదు ముఖ్యగుణవిశే
షము లుండవలయును. ఆవేవన! దేశాభిమానము, స్వజ
నాభిమానము, మతాభిమానము! ధీరత, భగవంతుని
యందు విశ్వాసము. వీనితోడు తన దేశమును బాలించు
తోడేనాధులనైఁ భక్తి. దీనినే రాజభక్తి యందురు.

ఇపు డీచిన్నరాయి దేశాభిమాన మనుదానితో సమము.
దేశాభిమానమునకై తమ ప్రాణముల గోల్పోయిన నాశీ
రత్నము లెందఱోగలరు. ఎందఱు వీచమానపు లభిమాన
మొకింతయు లేక పరుల పాదసేవఁజేయుచుఁ దమమాతృ
భూమికి కళంకమును దెచ్చుచున్నారు.

॥ తా నికసింపుకట్టి ఘనధాత్రిపయి కా బటుభక్తిలేని య

వ్యాదిది జన్మమే యిదిఁడు వాయసరీల జరించుటేకదా

హీనగుణాధ్యులార! నినుఁడీ తలపోయఁ ద్వదీయప్రాణమల్

మానము గోలపోయినను మానుటయొప్పున నమర్చి గొల్పుటల్.

పోనిమ్ము. వా రారీతి జరించినను దమయాత్మగౌరవ
మును గాపాడుకొనఁదగదా? పృథిమానపున కొకింత

యాత్యే గౌరవము గలదు. అది వానిఁ బొసేసేపునేని
:యాత్యేను జీవచ్ఛవంబుగాక మరేమగును ?

రెండవదానిఁ బరీక్షించెదఁ:— ఒకదానిమించి మఱొ
కటి జూపట్టెడి. ఇది స్వజనాభిమానమనటకు సమ్మతము.
పెక్కుండు) మూఢమానవులు ధనమాఱించియో, వాక్పాఠి
మనలననో, మిత్రవ్యధినో యొకింత అధికారము నొంది తన
వారలను ధిక్కరించి యింక దమకన్న మిన్న యెవ్వరును
లేరని గర్వాంధులై కెరలిపడువా రెండఱుగలరు?

గీ॥ నమ్మిపించుమ్మగలుగు కాకమ్మకగిది

ఘనకులోద్భవుకై వడి గర్వమునను

నెల్లరను మించినట్టుల యల్లమందు

తలపఁబోకు ధూర్జడ నీకు తగదు, తగదు.

ప్రతిదియు వర్ణనాతీతమే! ఈతాము, మతాభిమాన
మనదగు అస్మత్కృత్యదేశము. సర్వమతోన్నతని జెంది భద్ర)
ప్రాప్తికే గల్గుతరువై చెన్నలరారుచున్నది. యెహోవాయే
మన రక్షకుఁడు. మన మారని యనుంగుబుడుతలము. యెహో
వాయే నిజదైవము.

ధీరతయనున దెంతటి భాగ్యవిశేషము! ధైర్యమున నెదు
రాడి జయింపఁగలవాఁ డెవ్వఁడు? రణస్థలియందు నిలిచి తమ
పగతుల భీకరాకారములఁ జూచి భయకంపితులై దిగులొంది
వెనుకంజవేయు పిరికిపంద లెందఱుగలరు? కార్యసాఫల్యము

నకు దృఢచిత్తమే మూలము. కార్యసాధన మొందువాఁ డొక మారు పూసెజ్జమై బరుండును. ఒక చోళిలాసంచయమే పూల పాన్పుగ బరిగణించును. ఒకయెడ శాకాన్నపానములును, మఱియొకయెడ పృథ్విమృతసారములును భుజించును. చలి గాలులకును, వడగాడ్పులకును నోర్చి నిండల భరించుచు పగ తుని కూర్చిరస్కారముల నతిక్రమించుచు తలఁచినది సఫల మగునంతవఱకును నన్నిటిని సమభావమునఁ జూచును.

ఇటు దలఁపఁగఁ నేమిఫలము? ధూర్తుడగు గొల్వొ తుఁడు మనలవెక్కించుట కేమితనము? నిర్జీవములగు శిలలఁ బూజసేయువాఁ డఖిలసృష్టిలయకారణభూతుఁడగు యెహో వాదేవుని వెక్కిరించుటయా? ఎఱవిపరీతము!

నాదేశస్థిని దలఁప మది భేద మొందుచున్నది. నే నీ కార్యమును సాఫల్యమును జేయ నేరకున్న రాజచంద్రునినకు పరాభవముగల్గు. రాజ్యమెల్లను నిష్కారణముగ పగతునికి గట్టియిచ్చి యొక మాకన్న కార్మాగ్నులు లేరనుటకు గారణ మగు నాస్వజనుల నఖిలదుఃఖములపాలుజేసి దుర్భరశాప పాత్రుఁడ నగుదును. చెనఁటులు మఱింతచెలఁచేగి ఘోర కార్యముల సంపాదురు.

అక్కటా ! మంత్రభూమి ! నీ కీ దురవస్థయేల ?
నీయందుదృఢవిల్లిన వీరవద్య తేమయిరి ? ఏల పరరాజులఁ బాల్పడవలసివచ్చె ? మ్లేచ్ఛులును, విగ్రహారాధకులును

నున్నతిలేనివారు నగు ఘెలిష్టియాధములు నీటిట్టి యగచా
ల్లానగూర్చుట ! ఓ పుణ్యక్షేత్రమా ! ఎన్నడును వర
మేశ్వరుని ధ్యానము మఱవని యాజకావళి నీలో గుమ్మ
రుచు వద్దవిలసత్సరోవరముమాడ్కి విరాజిల్లుచుండి యెల్ల
లోకములకు భక్తవత్సలు పూదోటయనిపించుకొను నీలో
నేటికి ఘాతుకమ్మగములు వసింపవలసినవచ్చెగా !

సీ॥ సాంబ్రాణిపాగలు నాచ్ఛాదమా నీలోన

సంగ్రామధూమముల్ చాలగలిగె

నింపాసునాదముల్ పెంచారు నీలోన

నార్తరావంబులవార్త నెలఁగె

క్షీరముల్ తేనియల్ పొల్లిపారక కట్ట !

రక్తధారలచేరి సిక్తమయ్యె

శ్రేష్ఠకోవిలలచేఁ జెలఁగెడు నీ విష్ణు

నిర్జనక్షేత్రమై నెగడవలసె

గీ॥ సజ్జనాళికిమారు ద్భూచయంబు

కరుణరసపూరితులుగాక శ్రీర్యమతులు

చెలఁగుచున్నారు చూడు మో కలుషపృథివి!

యెన్ని నాల్గికు నీ కింక పున్నె మొదవు ?

పరితపింపవలసిన పనిలేదు. నా శక్తివంచనలేక కృత్య

మును బూనెద. ఓ పృథ్వా ! జయము నొసంగుము. ఓరీ!

ష్టేచ్ఛా ! నీ వెంతటివాడవురా ! నిన్ను గెల్పుటాక

లెక్కయా ! హర్వత్తుతునుండి విడిపించిన యా పరమాత్ముడు నన్ను గెల్పింపకుండునా!

జయము నిశ్చయము. ఫలితమేమి ? సౌలుస్వపాలుని పుత్రిక. ఓహో ! ఓహో ! రొట్టెవిరిగి నేతఁబడినది.

అయింతి చేమంతిబంతి, రథనాలదొంతి. ఆజాణ హోయలు, హాకలావణ్యాతికయములు, వర్ణింప నేరితరము! అయిననేమి ? అగ్రజన్మమున నుద్భవమై, రాకుమారియై నిత్యసౌభాగ్యసంపదలచే విలసిల్లు నా మేలుబంతియేడ ? విటపకుటీరవాసినై తిష్ఠభానుకిరణప్రహారములచేతను, వడగాడ్పులచేతను దహింపఁబడి కురూపినై పర్వతాగ్రములందు గడుపులవెంబడి కుగ్రమ్మరు గోపాలుఁడనగు నేనేడ ? ఆ చిగురుఁబోడి నన్ను వరించుననుట నగుబాల్లుగాదె ? అయిననేమి ? అతివలమనము లతిచంచలములు. ఇంతుల నమ్మరాదు. ఆ మృదుభాషిణిఁదలఁప మది చపలమును జెందుచున్నది. అవిగో ఆనినదము లేమైయుండినగును? భ్రమరము లాకమలానన యొద్దనుండి నాకై వార్త దెచ్చుచున్నవా ?

కాంతాలలామలమది నెట్టింగి వర్ణింప గలవాఁడెవఁడు? పసిపాపల భావల నెఱుంగనగును. పుట్టుండునకు నేత్రములు గాన్పించునటులఁ జేయనగును. భగవంతుని కార్యసంఘట్టనములఁ దెలిసి వాని వివరింపనగును. కాని వారి

మన నెఱుంగ నేరితరము? అక్కటా! యెంతటిమర్దవృద్ధుడ
యలు? అది యటుండనిమ్ము. నెలఁతలు కాలాంతకలా?
లేక పురుషపుంగవులు దుర్మార్గవర్తనులా?

గీ॥ తనను నిరసించుకాంతను తా నె వలచి

చి త్రచాంచల్యమున దానిఁ జేరఁబోయి

కడకు నిగదలపాలయి కలుషియగుచుఁ

బడఁతుకలు మి త్రియ లటంచుఁ బలవరించు॥

ఇదియే తథ్య మని నామదికి రూఢియగుచున్నది. ఎఱు

లైనను విరిఁబోయి వంద్యనీయలే? ఎఱులన,

చ॥ సరస సయాసుభావమునఁ బాలివి గుల్కెడు వాక్యపాఠచే

మరియుచు కాంతుఁజేరి మదిమోదము నెంతయు పొందుకొల్పి తో

డరునుఁగించి దౌష్ట్యమున దగ్గరి నెల్లర సుహరింతులే

కరణిని నమ్ముఁగాదగును కాంతలు హంతకురారుచు చూడఁగల॥

అబ్బబ్బా! లలితాంగుల మనోగమనము దెలియుటకై

యెంత యోజించిన సంతవివరీతముగ నుండును. ఏల వారి

కీలాటి వివరీతపు మనసు!

ఉ॥ ఇంగురె స్వాంతమందు నరియించు మనోపారుఁజేరఁజీరి యె

తెంతయు సంఘటిల్లినను తెంపునఁ బ్రాణము లిచ్చిబోతు, రా

తెంతలఁగోరి వారిదలఁజేరఁజీరివారి! నెట్టివేళఁ గా

లాంతము దెచ్చిపెట్టెదరు న్యాయ మే దేమొక భూతలంబునక.

చీ! చీ! చీ! ఏల యీలాటిచపలమృదయలను నిర్మించు

వలయు? పుణ్యపురుషాళికి వీరు గాలములవంటివారుగాని.

మహాకృటిగాదు. అయిన నొక్కరహస్యముగలదు. చకిత
హరిశ్చంద్రులు కేవలము వంచనయ లని వచించుచు వారి
నతిసీచలగ నెంచి యెట్టకేల కట్టివారి చెలిమిగోరని
మానవుఁ డెందుఁగలఁడు? (కొంతసే పాలోచించి) కాదు,
కాదు. అన్యకాంతతో నా కేల? రాజు తనపుత్రికను
నా కిచ్చి పరిణయ మొనర్చు ననుట తధ్యము. —

(హఠాత్తుగా విరుద్ధభావసూచనముతో)

అయ్యో! నే నెంతటి పాపకర్ముఁడను. నే నెంతటి విక
లుఁడను? ఇంతలో నేల మందభాగ్యుఁడను కావలసివచ్చె
ను? ఓసీ! దుష్టమనసా! ని న్నేమిచేసిర పాపముబోవును :
వాఁడిఖడ్గముతో శకలములుగ ఖండించినను దోసమున్న
దా? చేతికి దొఱకుదానపు కాపు. లేనియెడ నిన్నిపు
డేమి చేసియుందువోకదా! —

ఈలాటి చిత్రచాంచల్యమునకు సైతానుఁడే కారణ
భూతుఁడు. బౌర్రా! ఇట్టియన సెంతటి విఘ్నమునకు హే
తుభూతము. ఓరీ! వైరీ! సైతానా! నీచమత్కార మేమన
దగు! ఆహా! యేలాటి తరుణ మారసి నన్ను గోతఁద్రోయ
నమకట్టి యిట్టివిపరీతపుబుద్ధిని బుట్టించితివిరా? ఛీ! ఛీ!
అతిదవ్వునకు వెడలుము. నీలీలల నే నెఱుంగుదును.

గీ॥ నాఁడు హవ్య యొంటిఁ జరింప నయముమీఱ

తనకడకు నెమ్మదిగ నేఁగి తగనిఫలము

గర్భభయము అను భరిష్టియనుకథ.

మృంగుటకు నేర్చి తిరముగ మిత్తి నిలకు
బాంపురింపంగఁజేసిన పాడినీకె.

అరితినే వరపుత్తడిగు సంపాను మహాబలుని మోహ
జలధుల ముంచి దెలిలాఘాతుకురాలిపాలఁబడఁజేసి వాని
కన్ను లూడఁజెరికించి కడకు వాని హతునిఁజేసిరివి. నీకెఱ
గెఱింగి వర్తించు మహానుభావు లెందైననుగలరా? అటు
లయిన నీవింతటి సాహసకార్యమును బూనఁజాలవు. ఎంద
ఱు నాబోటి యువకులు నీహతఁబడి మడిసి యున్నారో
కదా !

ఓ యువకబృందమా ! ఇదిగో నే నొక్కహితవును
దెల్పెదను వినుఁడు. వినుచు కాదు. ఆవిధిని చరించుఁడు.
లేనిచో మీనాశము మీరే తెచ్చికొందురు. జాగ్రత
నుండి!

గీ! కలఁడు మీవైరి సైతాను ఘాతుకుండు

ఉచితసమయ మెఱింగి ముసూర్రమార్య)

మునను పాడుసేయును మన ముమ్మరంపు

బ్రతుకుఁ గాన మేల్కొంచుఁడి హిత వెఱింగి.

కట్టా! యీదురాత్ముని యుత్తిచే నెందఱు నరకపా
పులగుచున్నారు! మఱియు దేశసేవాకాంక్షితులైన యు
వకసమితిని పాతాత్రున మోహపాశములఁ దగిల్చి కార్య
భంగము గలిగింపఁగల ఘోరుఁ డీ సాతానుఁడే.—

ఇకచాలును. బుద్ధివచ్చినది. నే నిట నిల్చుట కార్య
భంగమునకు గారణము, ఈ దురాత్ముడు నన్నెప్పుడో
పాడునేయుననుట తక్కుము. శక్తికొలది వీని చేజిక్కిర
వర్తించెద.

ఫెలిష్టియభటుడు—ఎవరచ్చట? ఓ యిత్రాహేలీయులారా!
రండు, రండు. మా సైన్యాధిపతితో ముష్టియుద్ధమునకు
వచ్చు బలశాలిని త్వరగా బంపుడు.

దావీ—(ఆశ్చర్యముతో) ఏమీ, యా గంభీరస్వరము,
ఎవడో ఫెలిష్టియుఁ డీటు వచ్చుచున్నాడుకాబోలు.

ఫె. భ—ఓయీ! ఆలస్యము చేసెద రెండుకు? యుద్ధానికి
రమ్మనిన రామి? మా యధికారితో పోట్లాడలేరా?
లేక యుగము మానుకొన్నారా!

దావీ—అహ! ఎంతటి తిరస్కారముతో నతడుచున్నాడు.
మా నృపుడు పీని జయింపలేకుండెనా? దేశమందలి వీరు
లేమయిరి?

ఈ లోకా యేమిద గర్వశూన్యనిరు న్లేరా దెబ్బరాసుమల్

లోక బాముభీములైన న్లేరా మహాత్మామూరై

భూదారము వల్లన లైలయ నేకుంభి న్దొర వ్యయిలో

కాటో దేశము నుద్ధరింప వడి మీ పొగింబు లప్పింపరే.

ఎవడో మిక్కిలి వదరుచున్నాడు. నేను వాని జీవ
మును వాని బొంకిలో నిలువవు. (అనుచు ఫెలిష్టియ
ధనినిఁ జేరెఁ బోవును.)

ఫె. భ—(దావీమను సమీపించి) అబ్బాయీ! నీ వెవ

డవు ! ఎక్కడికి పోవుచున్నావు ? గొట్టెలను గాచు
కొనుచు నిటు వచ్చితివా యేమి ?

దావీ—నే నవ్వడనో, యెందుకు వచ్చితి నీ శేమిగాని,
యిప్పుడు కేకలువేయుచున్నది నీవేనా ?

ఫె. భ—ననే.

దావీ—ఏమని వదరుచుంటివి ?

ఫె. భ—మా పైన్యాధిపతితో యుద్ధమునకు వచ్చువారెవరో
తెలిసికొనుటకు వచ్చితిని.

దావీ—అటులైన నిపుడు మీసృపుఁ జెచటనున్నాఁడు ?
అతని నిటు దీసికొనిరమ్ము. ఒక్కమాట మాటాడవల
యును.

ఫె. భ—ఏమని చెప్పెదవు, మా నాయకుని ఎక్కడికి
తీసికొని రావలెనుగా ?

దావీ—నీకు ప్రతిభావలేల ? విస్తరు లెత్తి వేయుమనిన జనాభా
లెక్క నడిగెదవేల ? మీనాయకు నిటు దీసికొనిరమ్ము.

ఫె. భ—అబ్బో! నీనియొద్ద నెంతున్నది!

దావీ—నాయొద్ద నీయొడిసెలదక్క మతేమియు లేదు. నీతో
మాటలేల? ఆ కనుపించు నతఁడేనా మీ నాయకుఁడు ?
అటులైన నేనే వెడలెద.

(అనుచు మార్గమున బోవుచు.)

ఫె. భ—ఈ కుట్టవాఁ డెట్టివాఁడోగాని కాలాంతకుఁడుగా
నున్నాఁడు. నన్ను లెక్కనేయకుండనే పోవుచున్నాఁడే ?

(నిష్క్రమింతురు.)

ద్వి తి యాంకము.

ని వ రంగము.

(గొల్కాకుఁ దాయాధపాశియై పోనేకించుట)

గొల్కా—నాథటుఁ డింకను రా లేదు. ఏకారణముననో యిం
తటి యాలస్యమును జేసెను. (వంగిచూచుచు) ఎవఁడో
బాలుఁ డిటకు వచ్చుచున్నాఁడు. వాఁ డిక్కాయేలీయుల
బాలుఁడుగాఁ జూపట్టెడి. (దావీదును సమీపించుచు.)

బాలకా! నీ వెవఁడవు? నీ పేరేమి? ఏహేతువుచే నిటకు
వచ్చితివి?

దావీ—మా భూపాలుఁడు నీతో నొకమాట దెల్పుమనెను.
అందుకై వచ్చియుంటిని. నాపేరుతో నిపు డేమిపని ?

గొల్కా—అటులయిన మీ రా జేమని వార్త బంపెను? తానే
యుద్ధమునకు వచ్చుచున్నాఁడా? లేక మరెవ్వరినైన, బం
పునా?

దావీ—నీతోఁ జూరుటకు నన్నే పంపెను. తాఁదెల్పెడు వార్త
యేమన, యుద్ధముచేయకయే నిన్ను దునుమాడి రమ్మ
నెను.

గొల్కా—ఓరీ! నీ కెంతపొగరు! నాతో హాస్యము లాడవచ్చి
తివా ?

దావీ—నీతోడనా పరియాచకము లాడుట ? పగతురతో
నన్నుఁడైన చెల్లాటలు గలవే?

గొల్కా—అటులయిన నొంటరిగా రానేల?

దావీ—ఒక్కడనుగాక మఱొకడు రావలయు? నీ వంపిర
సందేశానుగుణ్యముగ నేనొక్కడనే విచ్చేసితిని.

గొల్యా—ఒడిసెలయఁ గోలయఁ జేబూని విచ్చేసితివి. నన్ను
శ్వాసమనియెంచితివా! యుద్ధాయధము లే? నీ పెటలఁ
బోరఁగలవు?

దావీ—ఈయొడిసెల సామాన్య మని తలఁచితివా! ఇందుంచుటకు
రాళ్లును గలవు. వీరిప్రతామును చెల్పెదను వినుము.

గీ॥ భటచయముగాగ నాచేతివలెత్రొడు
అందలిశిలయె ప్పభుని సాయఁబుగాగ
కగతుడవు నీవు గురికడఁ పక్షిగాగ
ధ్వంసమొకరింక నే నొంటి వచ్చియుంటి.

గొల్యా—క్ూ! నీపొగశేమనవచ్చు! మీజేమ నాపేరు
విన్నమాత్రాన సిహనాదమానకు లేల్లి జెడదురీతిఁ దల్ల
డిల్లుచుండ నీ కేల భయమాలేదు?

దావీ—ఒక్కవిధమున నాకును భయమగుచున్నది. ఇంతటి
దీర్ఘకాయఁడనైన నిన్ను చిన్న జేలు మన్నించిన స్త్రీలుం
దువా యను భయమదక్క మరేమియులేదు. ఉదత పిద
ల్పులకు వేములు గదలువా?

గొల్యా—నీచులతో నింతటి సంవాదమాఁజేయుట నాదే యోగ
మ. నాభీకరాకృతి, నాకంఠధ్వని నాభుజబలమునుజూచి
భీతిలేక యటచుచున్నావా?

దావీ—తే॥ గీ॥ నీటఁ దేలెడు పెరుమాగ నీకంతనువు

గానినసిగొప్పుకేలకరణి నీదు

కంఠనాదము పాలుపారు, కయ్యమునను
నిన్ను నెదిరింపఁ జన్న యో నీచ నాకు?

నీవు ధరించిన ఆయుధములు చెట్టునంటిన బెరడుతో
సమము.

గొల్కా—బాలకా! నాయుధాయుధముల వర్ణనను మీరా
జెరింగింపలేదా? శిరస్త్రాణము రాగితో నమర్పబడియు
న్నది. భుజములమధ్య తామ్రభల్లమును జూడకున్నా
వా? నేధరించిన కవచ మైదువేల తులములభారము గలదు.
నాపాదరక్షలు స్వోవే. నాకరమనగలయూటె యారు
నూర్లు తులముల యినుముతోఁ జేయఁబడెను.

దావీ—ఓహో! నీయాయుధముల పరాక్రమ మటులుండ
నిమ్ము. నాదిన్నతాయము. నేనును జేసెడి పనిని చెల్పె
దను వినుము.

శే|| గీ|| ఎఱుంగనా ఘోరపీఠ మొత్తేని సొందగ్గి
వైన, దహించు నవలీల నగ్నికణము
అట్టిచందాన నీకనచాదులన్ని
హస్తపాలుగఁజేయు నీవిశ్వాతాయి.

గొల్కా—దుర్మార్గా! నీ కంఠటి కావరమేల? నాకు బలములే
దని తెలఁచుచున్నావా?

దావీ—నే నటులఁ దెప్పినా? నీకుబలముగలదు. కాని దాని
వినియోగించుమార్గ మెఱుంగవు. ఒక్కహితవుఁ దెల్పెద
వినుము. బలాఘ్నుడవైనను, విశసూహయుడ వైనను
గానిమ్ము. విజ్ఞువీగుము. అనానిని పరోపకారము

వినియోగింపుము. చావులుండవై కీడునేయకుము.

గొల్కా-అహా ! యెంతటి గండఁడవురా ! బాలుఁడవని యింత వఱకు దయఁ జూపుచుంటిని. దాని గ్రహింపక మిక్కిలిగ వదరుచున్నావు.

గీ॥ చాలుచాలును బాలుఁడా పేరిలవలదు
సుద్దులను గట్టిపెట్టు నీ బుద్ధి చెలిసె
ప్రార్థనము జేసికొను మింక ప్రాంజలివిగ
చావు సిద్ధించె నేడు నిగ బోవ నెవఁడు?
నేడు నీదేవుఁ డెవడడ్డగించునో చూతము.

(అనుచు నాయుధముల సవరించుకొనును.)

దావీ-చండాలా ! వినుము. నీతో యుద్ధమునకై విచ్చేయు చుండ కాకొలములును, గ్రద్దలును, జంబుకావలియు నన్నుఁ జేరి బాలకా ! మా కన్నదానము జేయు మని జాలి గొలుప నాకు మనవిసేయ, వానికి నిన్నెరగా నిత్తు నని వాగ్దత్త మిచ్చియుంటిని.

అంతేగాక ఈ దినమున యెహోవా నిన్ను నాచేతి కప్పగించెను. ఇశ్రాయేలీయుల దేవుఁడే నిజదేవుఁడని జగము లెఱుంగునుగాత. కృపాణములతోడగాని, భల్లములతోడగాని యెహోవా యుద్ధమాడఁ దని యెఱుంగుము. ఇదిగో చంపెదను చూచుము.

(అనుచు ఒడిసెలలో రాలినుంచి విసరుట గొల్కాతు చచ్చుట. అళిరయమున నేగి వానికత్తితో శిరముఁ దెగ జేయుట). —

ద్వి తీ యాం క ము .

4 వ రంగము - సాలు సభామందిరము.

రాజు—అబ్బేరూ ! రుద్రభూమియందు దొక బాలుడు చరించుచు నేడు గొల్కాతు నెదుర్కొనఁబోవుటఁ గాంచితి. అతఁ డెవఁడో నీ వెఱుఁగుదువా ?

అబ్బే—రాజాధిపా ! నా కిసుమంతయిన దెలియదు.

రాజు—అటులయిన వానివృత్తాంత మారయుము. పొమ్ము.
(అబ్బేరు నిష్క్రమించి దావీదును తీసికొనివచ్చుట.)

దావీదు—(నమస్కరించుట.)

రాజు—(దావీదును చూచి) బాలకా ! నీ వెవని కొమరుఁడవు?

దావీ—భూపాలా ! నాతండ్రి బెల్లెహేమియ్యుఁడు. ఇష్టయ్యయన పేరుగలవాని కనిష్ఠపుత్రుఁడను. నా సోదరులు తమ దండులో కొలువుచేయుచున్నారు.

రాజు—(ఆశ్చర్యమతో) వత్సా ! నీ నీ రాక్షసరూపి నెఱుఁగఁజెగటార్చితివి ?

దావీ—తమ యాశీర్వచనము నంది వాని నెదుర్కొన వెడలితిని. నన్నాతఁడు చూడఁగ నే యాగ్రహించిత్తుండై పరుషభాషణములతో నన్ను దూరెను. వాని కాపాదమస్తకమువఱకు కవచము నిండియుండెను. ఏమిసేయుదునాయని విచారింప వానిముఖమున నేలఁటికవచము లేనికతమున నొడిసెలలో తాతినుంచి గిట్టిన వినరివేయ నది శరవేగమునఁ బోయి వానిసాలభాగమునఁ దగులుటతోడ నే యీఁగితలముపై వ్రాలెను. కడువడిని పానిఁ జేరఁబోయి వానిఖడ్గమునే తీసి

కొని శిరమును దెగవైచితిని. తచ్చిరమును దమమోల
వైచి యున్నాడను.

రాజు-అహ! హా! హా! నీ సాహస మత్యచ్ఛతము. ఇంక నీవు
నాకడనే వసించుచు నైన్యాధిపతివిగా నుండుము. నేడు
నీ వింటికి జనవలదు.

యోనాతాను-బాలకా! నేను సౌలుకుమారుడను. నేటి
నుండి నాచెలికాడవుగను, చ్చాగ్నిమిత్రుడవుగను నుండు
ము. మఱియు నాపుట్టెను, ఖడ్గమును, భల్లమును,
దట్టిని బహుమతిగా బడయుము.

రాజు-చిటుతఁడా! నీసీరితయు, సాహసకార్యమును,
ప్రశంసనీయమై జగద్విఖ్యాతి మగుగాత. మన మెల్లర
మును యెహూషలేమానకు వెంటుడిము. దావీదూ! నా
పుత్రికనిచ్చి పరిణయము గావించెదను. (నిష్క్రమింతురు.)

గర్వ.

ఇది యెహోవాదేవుని ఏకపుత్రుడను జగద్గోకుండను నగు
యేసునాథుని రక్షింపి పాదయుగ్మధ్యాసనిరతుడగు, సకల
విబుధజనవిధేయుడను, విజయలపాటి వాస్తవ్యుడను ప్ర
స్తుతము భావపురియించి అమోక్షక డెందుల బాప్తిస్మ
మిషన్ బోధనాధ్యసనశాలా సహాయోపాధ్యాయు
డను, బండారు మనోహరుచారావార సుధాకరు
డై కీర్తిశేషుడగు పెద యోహానుగారి పుత్రు
డను నగు మోషేచేంద్రవేదంతైన గర్వ
భంగ మను శిల్పీయుని వధ సర్వము
సంపూర్ణము.

Copies can be had from

Rev. V. GEORGE,

BEZWADA.

or THE AUTHOR.

గ్రంథకర్తకుగాని

రెవ. వి. జార్జిగారు,

జ

బెజవాడకుగాని

వ్రాసిన లభించును.

15025

